Nr. 87.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE w PIĄTEK DNIA 27 PAZDZIERNIKA V. S. 1816 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Czytamy w gazecie, *Poczta Północna*, z *Petersburga* pod dniem 18 października: „ Przeszłego piątku, d. 13 t. m., Nayjaśnieyszy Cesarz Jegomość przybył do *Gatczyna*, w pożądanym stanie zdrowia, o godzinie pierwszey z południa. Nayjaśnieyszé Cesarzowe oczekiwały w pomienioném mieyscu na ten dzień powrótu Nayjaśnieyszego Pana: gdyż wyjeżdżaiąc postanowił, za pomocą Bozką, powrócić do *Gatczyna* w wigilią rocznicy narodzin Nayjaśnieyszey Matki Swojey. Dzień ten, 14 października, z tém większą radością i uroczystością był obchodzony, że był i rocznicą narodzin Nayjaśnieyszéy Cesarzowey Jeymości, *Maryi Fedorowny*, i że w dniu tym powrócił Nayjaśnieyszy Cesarz Jegomość z podróży, przedsięwziętey dla dobra podległych berłu Jego narodów. Do *Gatczyna* zjechało się wiele jenerałów, pierwsi urzędnicy dworu, ministrowie, i wiele innych znakomitszych osób, dla złożenia powinszowań. Mszą świętą odprawiał kapelan Jego Cesarskiey Mości z dalszém duchowieństwem dworu. W pałacu był liczny i wspaniały obiad, uroczystości dnia odpowiadaiący. Wieczorem był rossyyski teatr i wieczerza. Potém Nayjaśnieyszy Pan wyiechał do *Carskiego Sioła*. „

Panna *Helena Rajewska*, córka jenerała piechoty; hrabianka *Zofija Tołstoy*, córka jenerała piechoty; *Zofija i Alexandra*, Xiężniczki *Galicynówny*, córki jenerała porucznika *Borysa* Xiążęcia *Galicyna*; Panny *Barbara i Marya Nielidówny*, córki zmarłego senatora *Nielidowa*, d. 14 października, nayłaskawiey mianowane freylinami dworu Nayjaśnieyszych Cesarzowych.

Panna *Jozefina Mostowska*, córka ministra spraw wewnętrznych królestwa polskiego; *Anjelika* Xiężniczka *Sapieżanka*, córka Xiążęcia *Franciszka*; i Panna *Jozefina Grudzińska*, d. 14 października, nayłaskawiey mianowane freylinami dworu Nayjaśnieyszych Cesarzowych.

JO. Xiążę Jmć *Galicyn*, radzca tayny, otrzymał od JW. Jenerała porucznika, Hrabiego *Worońcowa*, 17,504 rub. 19 kop., przez niego samego i korpus woysk pod iego rozkazami we *Francyi* znayduiący się, na rzecz pogorzelców *kazańskich* złożone.

W teyże gazecie donoszą z *Jamburga* pod dniem 15 października: „ Przeszłego czwartku, d. 12 t. m., miasto nasze było szczęśliwém, oglądać Nayjaśnieyszego Cesarza Jegomości, który przybył tu o godzinie 8mey wieczorem. Wśród odgłosu dzwonów, spotykali Nayjaśnieyszego Pana duchowieństwo, urzędnicy i obywatele tuteysi, także przypadkowie tu w tymże czasie przybyły inspektor poczt, rzeczywisty radzca stanu, *Mielników*, który ustnie doniósł Jego Cesarskiey Mości, o stanie poczt i domow pocztowych na trakcie *narewskim*, a razem o zakładaiącey się w mieście naszém przez kupca *Liba* rękodzielni perkalow. Cesarz Jegomość wysiadł w domu pocztowym, i w pokoiach pomocnika inspektora poczt, *Frycza*, pił herbatę. Na wyjeździe raczył oświadczyć wysokie Swe ukontentowanie, a Pannę *Frycz* brylantowym udarował pierścieniem. Zbió ludu około domu pocztowego był nadzwyczaynie wielki, a przód domu był illuminowany — Cesarz Jmć na stacyach w *Opolu*, *Czyrkowicach i Kaskowie* nie wysiadał z pojazdu; na stacyi zaś w *Kipieni* zatrzymywał się; zkąd w piątek o godzinie dwónastey wyjechał prosto do *Gatczyna*.

Podług gazety senackiey, Cesarz Jegomość, na podanie JW. Senatora *Sywersa*, mianował d. 14 czerwca kawalerem orderu ś. *Anny* 1szey klassy, Prezydenta Głównego Sądu gubernii wołyńskiey, 2go departamentu, *Dąbrowskiego*.

Podług gazety *Ruskiego Inwalida*, przez rozkaz dzienny, dany w *Warszawie* dnia 29 września, Jenerał Adjutant Jego Cesarskiey Mości, Jenerał porucznik Xiążę *Repnin*, mianowany iest Gubernatorem Woiennym *Małorossyyskim*.

Przez rozkaz dzienny, dany w *Warszawie* d. 1 października, kamerjunker dworu Jego Cesarskiey Mości, *Jan* Hrabia *Iliński*, przeznaczony do gwardyi bokowey półku ułanów, w randze korneta.

Liczba okrętow w *Rydze* do dnia 21 października, przybyłych 911, wyszłych 812.

Kurs petersburski: dukat hollenderski nowy, rubli 11 kopiejek 75; stary r. 11 k. 60. Zmiana srebra $307\frac{1}{2}$ k. na rubla.

Kurs wileński na assyg. rub. srebr r. 4 k. 15 dukat r. 12, k. 2 imperyał r. 40 k. 85.

KRÓLESTWO POLSKIE.

z Warszawy dnia 26 października.

ROZKAZ DZIENNY
Do Woyska Polskiego

W kwaterze główney dnia 7/19 października roku 1816.

Służba garnizonowa w *Warszawie*, w czasie bytności Nayjaśnieyszego Cesarza Jmci i Króla, odbyła się z dokładnością, która na całe moje zasłużywszy ukontentowanie, wkłada na mnie przyjemny obowiązek oświadczyć je korpusom, które garnizon téy stolicy składały, dziękując oraz Jchmość Dowódzcóm i Officerom wszelkiego stopnia za staranność i dobrą chęć, jaką w wykonaniu swoich obowiązków okazali. Rówwnie chlubne jak liczne znaki zadowolnienia, które Nasz Monarcha raczył dadź woysku, przekonały one zapewne w sposób naywięcéy czuciu jego odpowiadający, że Nayjaśnieyszy Pan oddał sprawiedliwość gorliwości tych, co je składają; lecz myliliby się rozumiejąc, że już stanęli u celu, który sobie zamierzać winniśmy. Każde woysko dążyć nieprzestannie powinno do doskonałości, i ani na chwilę usiłowań swoich zwalniać nie może, bez czynienia natychmiast wstecznego kroku. Spodziewam się, że ta chwila nigdy nie nadeydzie dla woyska Polskiego, i że woyskowi wszelkiego stopnia, którzy mają zaszczyt mieszczenia się w jego szeregach, potrafią czynnością i wytrwaniem dać nowy dowód, iż, jeśli pochwały omamić zdołają pospolite dusze, tym, którzy prawdziwie onych są godnymi, służą tylko za pobudkę do osiągnienia wszystkich przymiotów i doskonałości, które zdobią ślachetne ich rzemiosło.

Naczelny Wódz

(podpisano) *Konstanty W. X. R.*

Zgodno z Oryginałem: Jenerał dyżurny *Rautenstrauch*.

Wypis z Protokułu Sekretaryatu Stanu Królewstwa Polskiego.

MY Z BOŻEY ŁASKI

ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski.

Chcąc dźwignąć podupadłe po klęskach wojennych

gospodarstwo krajowe, i zachęcić obywatelów, ażeby starali się posunąć je do stopnia, na którym znayduje się w krajach ościennych; na przełożenie Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. W każdém Województwie będą corocznie przeznaczone ze Skarbu publicznego nagrody gospodarskie, które na końcu miesiąca września przez Kommissyą Spraw Wewnętrznych i Policyi przyznane zostaną tym właścicielom lub dzierżawcom gruntowym, którzy w swojém Województwie naydokładniéy wykonają następujące przepisy i warunki, tudzież dowiodą, że naymniéy przez trzy następujące lata daléy je wykonywać będą.

Art. 2. Chcący otrzymać wspomnione nagrody, sprawować ma gospodarstwo rolne przynaymniey na trzechset morgach Chełmińskich ziemi orney.

Art. 3. Ta rola podzielona bydź ma podług dogodności mieyscowéy na 3, 4, lub więcéy połetków, między sobą porównanych i pod uprawą przemienną zostających, tak, aby każde ziarno nie po inném ziarnie, lecz przeplatane warzywami i trawami, w porządnéy kolei siane i zbierane było.

Art. 4. W téy uprawie przynaymniey ósma część roli znaydować się ma pod kartoflami lub rozmaitemi warzywami w rzędy równo znacznikiem (marqueur) sadzonemi, wyrwakami (extirpateurs) chędożonemi, a w rzędach tróygracami (bineurs) i obsypnikami (butteurs) wzdłuż i w poprzek obrabianemi, tudzież zawsze czysto od chwastów utrzymywanémi. Na żądanie gospodarzy Kommissyja Spraw Wewnętrznych i Policyi wspomnione narzędzia przygotować, im je dostarczyć, i skład onych założyć zaleci.

Art. 5. Również przynaymniey szósta część całéy roli ornéy użytą bydź ma pod koniczynami i innemi trawami okrągło - liściowemi lub kłosowemi, albo w części pod wyką, grochem, soczewicą, gryką i t. p. na świeżym gnoju sianemi i w kwiecie, bądź na strawę dla bydła na oborze stojącego, bądź na paszę suchą w ziemi dla tegoż bydła i owiec poprawionych służyć mającą, po któréy strawy skoszeniu i zebraniu, rola natychmiast odwróconą, i daléy na oziminy uprawioną bydź powinna.

Art. 6. Wszelkie zboża i ziarna ozimie i jare, w takowéy uprawie przemiennéy z kolei swojéy uzyskane, powinny bydź czyste i naymniey sześć ziarn plonu jedno w drugie wydające, gdzie ziemia, zagnojenie i uprawa jéy tego dozwolą, rzepaki zimowe i lenie, konopie, lny, rutabagi (brukiew szwedzka), tudzież inne ziarna olejowe, w kolei porządnéy na właściwy połetek wprowadzone bydź mają, bacząc ile około jest potrzebny w kraju, i ile uprawa jego zysku przynosi.

Art. 7. Wszelkie bydło rogate powinno bydź ciągle na oborze, lub latem w okolnikach trzymane; tam onemu w czasie letnim dowożona strawa zielona, w tym celu umyślnie stosownie do pory koleyno uprawiana, jako to, z wiosny i daléy, żyto w trawie, rzepak zimowy, koniczyny, wyki, soczewice, grochy, gryki w kwiecie koszone, liście kapuściane, burakowe, rutabagowe, kartoflane, i t. p. w późnieyszéy jesieni zaś i zimą bądź kartofle, rzepy i inne korzenie warzywne krajane z suchą strawą, bądź wywary kartoflane z sieczką dawane. To bydło rogate może bydź w krajowym dobrym rodzaju, byle wybranemi lub obcemi bykami poprawione, a zdrowo i porządnie utrzymywane.

Art. 8. Także w podziale połetków miany będzie wzgląd na ilość potrzebnego suchego i dostatniego pastwiska dla trzody owczéy, która ciągle czystemi baranami, merynosami hiszpańskiemi, jak naycieńszą wełnę mającemi, poprawiana bydź powinna, ażeby tym sposobem aż w piąte pokolenie do zupełnéy cieńkości wełny i czystości rodu doprowadzona bydź mogła.

Art. 9. Z téy uprawy wynikająca ilość gnojów ma bydź taka, aby te corocznie do nawozu przynaymniéy trzeciéy części całéy roli ornéy wystarczały, a oprócz tego, tam gdzie są łąki samorodne, na przygnojenie corocznie pewnéy ich części, bądź zaraz po koszenie i sprzątnieniu siana, bądź przed zimą, tam gdzie nie ma obawy wód wezbrania, użyte były. Łąki wspomnione wolne od zarośli, kretowin, i należycie od zbytniey wilgoci rowami i ściekami, oswobodzone bydź powinny. Gdzieby zaś położenie mieyscowe dozwoliło ich wodą w porze przyzwoitéy odwilżania (Irrigation), tam urządzenia stosowne przez założenie porządne rowów, ścieków i służek uczynione bydź mają.

Art. 10. Ogrody chmielowe i owocowe w przyzwoitéy obszerności założone i utrzymane, także pasieki, lub dogodne ule pszczelne w liku przystosowanym do sposobności mieyscowéy porządnie prowadzone bydź mają.

Art. 11. Lasy i bory stale urządzone, od uszkodzenia wolne, na poręby stosowne podzielone, porządnie używane i ochraniane będą; gdzieby zaś wydmy lub grunta na co innego nieużyteczne znaydowały się, to corocznie i częściami drzewem obsiane, lub zasadzone bydź mają.

Art. 12. Gdzie browary i gorzelnie znaydują się, piwo czyste i dobre, a gorzałka w części z kartofli przyzwoicie pędzona bydź ma.

Art. 13. Budowle gospodarskie i wieyskie, narzędzia rozmaite do uprawy przemiennéy potrzebne, i zaprzęgi rolnicze w przyzwoitym liku, porządku i używaniu będą.

Art. 14. Właściciel, lub dzierżawca udowodnić powinien, iż w każdym roku przynaymniey iednego włościanina dostatecznie obsiadłego, skłonił choć w części, do gospodarstwa przemiennego, do uprawiania kartofli, warzyw i traw na polu, do hodowania porządnieyszego bydła, do założenia i utrzymania porządnych sadów, także, iż iest dla wsi szkółka elementarna, i że dzieci do niey uczęszczaią.

Art. 15. Gdy tym sposobem który właściciel lub dzierżawca zechce w Województwie swoiem dowieść, iż według powyższych warunków ma prawo do nagrody rządowey, uczyni w tym celu przełożenie do swey Kommissyi Woiewódzkiey.

Art. 16. Ta wybierze i poda do zatwierdzenia Kommissyi Spraw Wewnętrznych i Policyi trzy osoby, które znaydzie zdolnemi na biegłych przysięgłych do sprawdzenia czynności gospodarskich w swém Woiewództwie, oraz wspomnioney Kommissyi Rządowey, spis gospodarzy, ubiegaiących się do nagrody rządowey prześle.

Art. 17. Gdy Kommissya Spraw Wewnętrznych i Policyi wymienionych biegłych przysięgłych zatwierdzi, Kommissye Woiewódzkie przysięgę od tychże odbiorą według roty, iaką Kommissya Spraw wewnętrznych i Policyi przepisze.

Art. 18. Ci biegli przysięgli zwiedzą koleynie gospodarstwa ubiegaiących się w woiewództwie o nagrodę; roztrząsną, czyli i iak powyższe przepisy i warunki są uskutecznione, koszta roczne na uprawę wyłożone, tudzież czysty przychód z niey uzyskany obrachuią, stosownie do tego zdanie swoie względem każdego gospodarstwa położą, protokół wszystkiego wyszczególniony spiszą, i takowy do Kommissyi Rządowey Spraw wewnętrznych i Policyi przez Kommissye Weiewódzkie prześlą.

Art. 19. W przypadkach, gdzieby podobne zagospodarowanie i wykonanie wyrażonych warunków dawało prawo do nagrody Rządowey, zdanie swoie skłonią za tym gospodarzem, który bądź mnieyszą siłą równe skutki i użytki otrzymał, bądź raczey usługą parobkową i naiemnikiem, niż pańszczyzną działał, bądź nakostatek w obszernieyszym obrębie roboty swoie równie porządnie i pomyślnie uskutecznił.

Art. 20. Kommissya Rządowa Spraw wewnętrznych i Policyi, odebrawszy i rozważywszy protokóły i zdania biegłych przysięgłych wraz z uwagami nad niemi Kommissyy Woiewódzkich, ieżeli te iakie uczynią, przyzna i wyliczyć każe nagrodę sześciu tysięcy złotych polskich temu gospodarzowi w każdém Województwie, który naydokładniey, a nagrodę dwóch tysięcy złotych polskich temu, który po pierwszym naylepiey, choćby w nieco mnieyszey obszerności też gospodarskie czyn-

mości, według warunków przepisanych uskutecznił, a w pismach publicznych imiona wynagrodzonych ogłosi. W przypadku rzadkim zupełney równości między współubiegaiącemi, też nagrody podzieli.

Art. 21. Jeżeliby zaś w którém Województwie nieznalazł się nikt na nagrodę zasługuiący, takowy wypadek Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi, z wyiaśnieniem powodów decyzyi swoiey, przez pisma publiczne obwieści.

Art. 22. Biegli przysięgli do tak chlubnego rozpoznawania powołani, koszta tylko podróży wynagrodzone mieć będą.

Wykonanie niniejszego postanowienia Kommissyi Rządowey Spraw wewnętrznych i Policyi polecamy.

Dan w *Warszawie* dnia 25go września (7 październ.) roku 1816.

(podpisano) Alexandre.

Przez Cesarza i Króla: Minister Sekretarz Stanu (L. S.) *Ignacy Sobolewski.*

Zgodno z oryginałem: Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *Ignacy Sobolewski.*

Radzca Sekretarz Stanu Jenerał Brygady, (podpisano) *Kossecki.*

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE

Francya.

(*Z gaz. berl.*) *Paryż, dnia 14 października.* Dnia 12 t. m. P. *Canning*, dawniey Angielski minister spraw zewnętrznych, a późniey poseł w *Lisbonie*, przedstawiany był N. Panu i miał audyencyą, która trwała blizko godziny. Małżonka Pana *Canning* znayduje się w *Bordeaux*; mówią, że po nią pojedzie, i że oboje zabawią niejaki czas w *Paryżu*.

W. Jałmużnik *Francyi*, Arcybiskup *Rheimski*, za wstawieniem się Króla, otrzymał kapelusz kardynalski.

Poseł Króla Perskiego, *Mirza Avoud-Zadur Melik Sckalmazar*, ukończywszy dane sobie zlecenia do naszego dworu, opuścił tuteyszą stolicę. Przed wyjazdem swoim dał wydrukować, w drukarni królewskiéy dzieło, w językach perskim, ormiańskim i francuzkim, zawierające wiadomość o stanie obecnym królestwa *Perskiego.*

Ze 60 Deputowanych, maiących składać nową Izbę, jest już wiadomość o 216, między którymi 161 członków dawnéy Izby. Twierdzą już, że w nowéy Izbie Deputowanych partya Konstytucyyna czyli ministeryalna liczniejszą będzie, aniżeli w przeszłéy Izbie, i że wiele niebezpiecznych przeciwników w niéy będzie. A że ostatni mocno są obrażeni rozwiązaniem przeszłey Izby i innemi ostróżnościami rządu, można ztąd wnosić, że przyszłe posiedzenie będzie bardzo burzliwe.

Kaplica w więzieniu *Conciergerie* jest już odbudowana; łączy się ona teraz z tą izbą, w którey Królowa ostatnich dni życia mieszkała. Wystawiono w niéy pomnik z łacińskim napisem, którego tłomaczenie jest następne: „W tém mieyscu *Marya Antonina Jozefina Johanna*, Xiężniczka Austryacka, wdowa *Ludwika XVI*, widząc wprzody zamordowanie małżonka swego i wydarte dzieci, wtrącona do więzienia, zostawała w niém przez 76 dni, przywalona smutkiem, żałobą i nędzą, ale mocna przez cnoty swoje, okazała się w łańcuchach, równie, jak na tronie, wyższą nad los swóy. Skazana na śmierć przez naywiększych między ludźmi zbrodniarzy, maiąc śmierć przed oczyma, zostawiła na tém mieyscu wieczny dowód pobożności, męztwa i wszystkich cnót, dnia 16 października 1793. Za przywróceniem tronu więzienie to zamienione zostało w świątynią, poświęconą w roku pańskim 1816, a 22gim roku rządów *Ludwika XVIII*, za staraniem Hrabiego *de Cazes* ministra policyi jeneralnéy, prefekta i urzędów miejskich. Ktokolwiek jesteś, odday cześć, podziwienie i modły."— Dnia 16 października pomnik ten będzie poświęcony i w kaplicy odprawi się msza czytana.

Żaden ze znakomitych uczonych paryzkich nie chciał przyjąć uczynionéy sobie propozycyi względem pisania przeciw dziełu P. *Chateaubriand.* Wymieniają między tymi następujących: *Michaud, Feletz, Hofmann, Ch. Nodier, Aimé-Martin, St. Victor, Quatremere*, młodszego *Lacretelle, Malte-Brun* i *Cheron.*

Paryż dnia 16 października. Dnia 13 t. m. Xiążę *Kent* jadł obiad z Królem i familią królewską. — Przybył tu Hrabia *Kutuzów*, W. Koniuszy Cesarza Jmci Rossyyskiego.

Ma wyyśdź wyrok Królewski, oświadczający, iż gminy, które nie chciały przystąpić do obiorów, nie będą miały swéy reprezentacyi. — Liczba mianowanych dotąd deputowanych wynosi 233. Trzy zgromadzenia obiercze (*Cote d'or, Manche, Mayenne*, które miały obrać 10 Deputowanych, rozeszły się bez uskutecznienia obiorów. Z departamentów *Aisne, Eure, Nord* i *Oise* brakuje 8 deputowanych. O 7 dalszych jeszcze niewiadomo. Wkrótce wyydzie zupełna ich lista. — W departamencie *Górnéy Garonny*, Ultrarojaliści mieli spalić wizerunek prezydenta swego zgromadzenia obierczego.

(*Z korr. hamb.*) W *Nancy* Prefekt zabronił warzenia piwa w całym depart *Meurthe.* Pędzenie gorzałki ze zboża, kartofli i t. p. równie w tym, jako w wielu innych departamentach jest zabronione. — Cena chleba jest coraz wyższa; tymczasem rząd przedsiębierze wszelkie środki dla zgromadzenia zapasu zboża na zimę. Lord *Wellington* uczynił także potrzebne rozrządzenia w celu opatrzenia woyska zaymującego.

Mówią, że nadchodzące zgromadzenie nowéy Izby niedługo potrwa. — Mówią też, że na nowéy Izbie, będzie rzecz, względem zniesienia sądów prewotalnych. — W *Rouen* aresztowano wiele gwardyaków narodowych, którzy nie chcieli uznawać naznaczonych sobie oficerów.

Włochy.

Oyciec ś. d 1 październ. wyiechał na jesienną rezydencyą do *Castel Gandolfo.*

W *Turynie*, podług ogłoszenia urzędowego, wszyscy młodzi ludzie, którzy się rodzili w latach 1792 do 1798, bez żadnego wyiątku, stawić się maią dla zapisu do służby w woysku królewskiém.

Carlomaria Pedicini, sekretarz propagandy, mąż wielce oświecony i zacny, mianowany iest przez Oyca ś. konsultorem świętey inkwizycyi.

Piszą z *Ankony*: Nadzieia oglądania tu Jego Świątobliwości, zdaie się niknąć; przygotowania w pałacu papiezkim zdaią się bydź poczynione dla małżonki byłego króla szwedzkiego, która z synem swoim wkrótce tu iest spodziewana. W *Ankonie* znayduie się przybyły z *Livornu* pełnomocnik vicekróla *Kairu.* Obiecuią sobie z jego pobytu wielkie korzyści dla kościoła chrześciańskiego w *Egipcie* i *Syryi.*

Xiężna *Wallii*, po odbytey podróży de *Bosforu, Grecyi, Palestyny* i po 4romiesięcznym pobycie w *Sycylii*, zwiedziwszy sławne rozwaliny *Kartaginy* i *Utyki* pod *Tunetem*, przybyła znowu do *willi* swoiey, *Este*, w blizkości *Como.* Przywiozła z sobą kosztowne zbiory i dzieła pięknych sztuk zabytków starożytności, które ze znacznym dawnieyszym iey zbiorem nader bogate muzeum utworzą. Xiężna udarowała wspaniale akademią nauk w *Atenach*, i przeznaczyła roczną summę dla zakonników grobu pańskiego.

Livorno, dnia 30 września. Kapitan przybyłego tu z *Algieru* okrętu przewozowego *St. Sebastian, Solaria Antonia da Porto Fino*, przywiozł wiadomość, że podczas iego wyiazdu pracowano iuż z wielkim pospiechem, około naprawienia warowni i zabudowań przez bombordowanie uszkodzonych, i że wkrótce ani śladu woyny niezostanie. Dey każe ciągle ścinać głowy tym z woy-

ska swego, których za zdraycow uważa: z czego lud mocno się cieszy. Żołnierze pilnie około warowni pracować muszą; a Dey przyrzekł mieszkańcom, że do odbudowania ich domów także żołnierzy użyie. Oficerowie, którzy się męztwem odznaczyli, wielce są poważani i zaszczyceni wielką ufnością. Jeszcze przed wyyściem pod żagle złoty angielskiey, kazał Dey ogłosić odezwę, a wstąpiwszy sam na ieden z naymocniey uszkodzonych bastyonow, mówił do ludu w sposob następny: „*Nie zwyciężono nas. Nieprzyiaciele użyli przeciw nam broni, którey nieznamy. Uwiedli oni niegodziwych obietnicą i datkiem. Ale któż z Afrykanów chciałby mieć skarby, któreby niebyły owocem iego męztwa? Podpisuiemy pokoy; ale go podpisuiemy z chwałą; a ieżli nieprzyiaciele obchodzić będą dzień ten, mieniąc, że nas zwyciężyli; obchodzić go będziemy z naszey strony, iako dzień, w którym nieprzyiaciełowi naywiększą wyrządziliśmy szkodę. Żołnierze, i ty bohatyrski ludu, nieprzepominay nigdy przodków swoich. Zyią oni; wiecznie żyć będą; i u innych ludow w poszanowaniu zostawać będą. Nie ci, którzy większe okazali męztwo, gdyż tę cnotę zaszczepiło w was przyrodzenie, ale ci, którzy przez bombardowanie naywięcey utracili, maią mieć nagrodę. etc.*„ Dey miał tę mowę w czasie, kiedy eskadra angielska przed oczyma była, a lud odpowiadał głośnemi okrzykami, całował szatę Deja etc. Od czasu oddalenia floty, Dey nie ukazuie się inaczey, tylko uzbroiony, i ożywia obecnością swoią robotników, pracuiących około nowych warowni.

Dziennik Oboiey Sycylii (*Giornale delle du Sicilie*) z dnia 23 września zawiera różne wyroki Królewskie, tyczące się *urządzenia woyska lądowego*. Według pierwszego wyroku składać się ma *narodowa piechota* Królestwa neapolitańskiego (nie licząc do tego *Sycylii*) z 10 pułkow piechoty liniowey. Każdy pułk liniowy mieć będzie dwa polowe bataliony, złożone z 6ciu kompanij (oprócz kompanii zakładowey), co razem 1449 ludzi wyniesie; oprócz tego mieć będzie ieszcze trzeci batalion odwodowy z 6ciu lub 4rech kompaniy, a to według ludności prowincyi, w którey go utworzą. Batalion odwodowy z 6ciu kompanii mieć będzie 905, a takiż batalion z 4rech kompanii, 605 ludzi. Każdy lekki korpus składać się będzie z iednego batalionu polowego o 6ciu kompaniach, i z iedney kompanii zakładowey, ogółem z 766 ludzi, a oprócz tego będzie mieć ieszcze batalion odwodowy z 6ciu lub 4rech kompaniy, a to według ludności prowincyi, do którey korpus należy. Każda prowincya (*Neapol* wyiąwszy) dostawi pułk liniowy, lub lekki korpus, w miarę ludności swoiey. Czynne bataliony maią być zawsze do służby i pochodu gotowemi; zakłady i bataliony odwodowe stać będą zawsze w głównych miastach swoich prowincyy. Oprócz rzeczonych korpusow utworzy się ieszcze *ieden pułk cudzoziemski*, urządzony na wzór pułkow liniowych, a maiący stać w prowincyi *Terra di Lavoro*, zakład zaś swóy mieć w twierdzy *Gaecie*.

ANGLIA

(*Z korr. hambur.*) *Londyn dnia 11 października.* Lord *Exmouth* przybył zawczora do *Londynu* i miał długą konferencyą z Lordem Admiralicyi. Wszędzie, gdzie się tylko znamienity ten wódz ukaże, przyymuje go lud radosnemi okrzykami. — W *Buenos Ayres* niejaki P. *Staples*, mienił siebie, zapewne dla osobistych spekulacyy, Konsulem Angielskim. Ale rząd nasz nie utrzymuje zapewne Konsulow w kraju, którego rządu dotąd nie uznał. — Gazety nasze donoszą z *Amsterdamu*, że Marszałek *Soult* siadł na okręt *Rolla*, (kapit. *Child*) płynący do *Baltymory*.

Ostatnie wiadomości z *Buenos Ayres* dochodzą do dnia 13 sierpnia. Znaydujący się tam kupcy angielscy troszczyli się o swoje okręty i majątki nad rzeką *Plata*, dla spodziewaney wyprawy portugalskiey na *Montevideo*; ale już zupełnie są zaspokojeni: gdyż kommodor angielski, kapitan *Bowles*, z dwiema fregatami angielskiemi, *Hyacynth* i *Amphion*, ukazał się, dla ochrony handlu angielskiego, na rzece *Plata*.

Pierwszą gazetą angielską był „*Merkury*„ który pierwszy numer wyszedł dnia 28 lipca 1588 roku; znayduje się jeszcze jeden exemplarz tego numeru w muzeum Brytanii W. W roku 1622 drukowany był w *Londynie* „*Kuryer tygodniowy*„ Roku 1639 drukowano inne pismo publiczne w *New-Castle*. „*Gazeta Londyńska*„ ukazała się w roku 1642 i ciągle od tego czasu wychodziła.

Londyn d. 15 października. Cesarsko-Rossyyski jenerał, hrabia *Witgenstein*, z Xiążęciem *Gorczakowem*, przez *Paryż* do *Londynu* przybyli, i wczora ukazali się w *Lloyds*, wszyscy obecni ubiegali się w okazaniu wysokiego poważenia dla tak znamienitego wodza.

Centnar syrowego cukru podniósł się na 4 szyl., syrop na 5 szyl. Przyczyną tego uważają wyniyśdź maiący zakaz pędzenia wódki ze zboża.

Do niepewnych należy pogłosek, że *Fouché* wybiera się na powrót do *Paryża*. — Xiążę *Cambridge* w tym tygodniu wyjechać ma z *Londynu* do *Hannoweru*. — Podług naszych gazet, poseł hiszpański przy naszym dworze przez swóy dwór odwołany został. — Parlament odłożony został do dnia 2go stycznia roku nadchodzącego. — W *Irlandyi* zabroniono pędzenia wódki ze zboża. — Dzisieysza lista *Lloyds* ogłosiła imiona okrętów, które d. 30 pod *Gottenburgiem* i koło brzegów *Szwecyi* przez burzę rozbite albo uszkodzone zostały.

Na pierwszem zgromadzeniu kollegium obierczego w *Dijonie* dał się słyszeć powszechny okrzyk: *niech żyie Król*; a szewc jeden wołał: *niech żyje Chateaubriand*; oświadczając razem, iż nie ma prawa, któreby mu tego broniło.

Podniesienie się ceny zboża i chleba w wielu miastach, a mianowicie w *Gulldford*, było przyczyną rozruchow pospólstwa. W mieście pomienionem kamieniami rzucano do okien piekarza, którego uważali za sprawcę drożyzny.

Podług wiadomosci z wyspy ś. *Heleny* pod dniem 30 sierpnia, *Bonaparte* poróżnił się już i z gubernatorem *Sir Hudson Lowe*. Zadnego jeszcze dotąd z Kommissarzy cudzoziemskich nie widział. Chciał on ich mieć u siebie, ale tylko, jak osoby prywatne.

Londyn dnia 16 października. W tuteyszém ministeryum stosunków zewnętrznych zaczęły się konferencye, na których z poselstwami *Rossyyskiém*, *Austryackiém*, *Francuzkiém* i *Pruskiém* naradzają się nad środkami około przyprowadzenia do skutku, w *Wiédniu* już ułożonych zasad, względem zniesienia handlu niewolnikami, a razem utworzenia powszechnego obronnego związku przeciwko barbareskóm.

PRUSSY

Berlin, d. 24 października. W sobotę (d. 19) przed obiadem, Wielkiemu Xiążęciu Jmci *Mikołajowi* przez posła rossyyskiego Barona *Alopeus*, przedstawiane było ciało dyplomatyczne. — Wczora u Xiężniczki *Karoliny*, córki królewskiey, był bal dla dworu.

D. 22, Xiążę *Hardenberg*, kanclerz stanu tu przybył. (*z gaz. berl.*)

Doz wala się drukować: Z. Niemczewski Prof. Komit. Cenz. Członek. — *w Drukarni XX. Pijarów.*

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO Ner 87

WILNO DNIA 27 PAZDZIERNIKA 1816 ROKU.

OGŁOSZENIA.

1. Rząd Imperatorskiego Uniwersytetu podaje do publiczney wiadomości, że gdy w terminach naznaczonych dnia 10, 20 i 30 marca roku teraznieyszego, nikt nie stawił się do licytacyi na wieczny czynsz placów pustych, za rzeką Wilią przeciwko Arsenału leżących, z tego powodu do teyże licytacyi, mającey się odbywać w Rządzie Uniwersytetu, naznaczają się terminy, pierwszy w dniu 30 października, drugi 3go, trzeci 6go listopada idącego roku. Ktoby sobie życzył licytować wyż rzeczone place, powezmie o nich, jako też o kondycyach informacyą w Kancellaryi Uniwersytetu.

Sekretarz Felix Mierzejewski.

---

2 Od Rządu Guberskiego Lit. Wileńsk. w skutek kommunikacyi otrzymaney z takowegoż Rządu Archangielskiego, podaie się przez ninieyszą awizacyą do wiadomości, iż po zeyściu z tego Swiata W. Czernieckiego Kolleskiego Sowietnika i Kawalera pozostał między dalszym maiątkiem ruchomym i nieruchomym dom, który on W. Czerniecki testamentem naznaczył przedać, i wypadaiące z przedazy pieniądze oddać rodzonym iego siostrom WW. Antoninie Zalewskiey i Annie Klimaszewskiey, czyli ich dzieciom, a to w tém zamiarze, aby ta Familia dla uzyskania wspomnioney Sukcessyi iawiła się w pomieniony Archangielski Rząd — 8bra 21 dnia 1816 roku.

Sowietnik Szułżenko.
Wierzbicki Sekr. Koll.

---

2. Kommissya za Naywyższym Ukazem dla usatysfakcyonowania wierzycieli JWW. zeszłego Wojewody i żyjącego Jenerała Woysk Pol. Hrabiów Niesiołowskich ustanowiona, w dniu 20 teraźnieyszego miesiąca 8bra, jako w terminie na powtórny zjazd przeznaczonym, zebrana do majętności Upnik w gubernii Wileńskiey, w powiecie Wileńskim położonych, dzieło swoje rozpocząwszy, awizuje wszystkich mających pretensyą do JWW. Niesiołowskich, aby niemitrężąc czasu z dowodami swojemi raczyli przybywać, a to aby w myśl Ukazu takową Kommissyą stanowiącego, całe Dzieło jak nayprędzey ukończonym zostało. Dat 1816 roku miesiąca 8bra 23 dnia.

Michał Römer Radzca Stanu i Kawaler Prezydujący.

---

1 W domie Swięcickich pod Nm 177 na Skopówce, znayduią się mieszkania na dole wygodne do arędy roczney za małą cenę; i do onych może bydź Staynia i Wozownia.

---

3. JPP. Katarzyna matka, Jan i Wincenty synowie, Judyta córka Kaczyńscy, czyniąc wspólnie z opiekunami, dom swóy w mieście Wilnie, pod Nrem 574 na Zarzeczu sytuowany, prawem 8bra 5 roku idącego datowanym i tegoż roku 8bra 6go w Grodzie powiatu Wileńskiego przyznanym wiecznością wyprzedali, jeśliby zatym mógł kto mieć jakowe do wyrażonego domu pretensye, raczy z onemi odnieść się do aktora w témże domu mieszkającego w przeciągu pięcio miesięcznym.

---

3 JP. *Mollard* ma honor uwiadomić Prześwietną Publiczność, że następuiącego piątku otwiera traktyernią, w pałacu JO. Xięcia Ogińskiego (na ulicy Rudnickiey) do którego są dwa weyścia — Znaydować się tam będą różne ciasta i potrawy w guście zagranicznym. Można też obstalowywać obiady do miasta. Obiadować można za zł. 5, od osoby; za rubla i więcey, stosownie do żądania osób, które dobrze usłużonemi bydź zechcą.

---

1. Sąd Taxatorsko Exdywizorski na dokończenie satysfakcyi wszystkim Kredytorom i pretensorom zeszłego Stanisława Wołowicza Podkomorzego Rzeczyckiego, Dekretem Remissyynym Sądu Głównego Litewsko-Wileńskiego 2go Departamentu w roku teraźnieyszym Februaryi 25 dnia zapadłym wyznaczony, w terminie dnia 20 ninieyszego miesiąca oktobra przez wyrok Sądu swego na pierwszym zjeździe ferowany zamierzonym, do Dóbr Elizabelina w powiecie Wileńskim leżących zjechawszy, do słuchania głosów ku oczewistemu sprawy rozpoznaniu ze strony Kredytorów i Debitorów zeszłego Podkomorzego Wołowicza przynoszących się przystąpił, a podług myśli wyż cytowanego Remissyynego Dekretu i celem oszczędzenia funduszu na satysfakcyą wierzycielom oddanego, jak w nayrychleyszym czasie bez naymnieyszego na nikogo oczekiwania i nieczyniąc żadnych odkładów będzie się starał wziąć sprawę do oczewistey namowy. Gdyby więc wszyscy Kredytorowie i pretensorowie zeszłego Wołowicza, a niemniey do massy pod konkurs idącey zawiniający Debitorowie o tym byli zawiadomieni, i że Sąd Exdywizorski ze skutku Remissy na niestawających kredytorach i pretensorach ammissyą zapisze, a zaś na Debitorach summę do massy poszukującą się z procentami i expensami, chociażby pod ich niestanność, zasądzi; przez ninieyszą w gazecie Kuryera Litewskiego awizacyą ostrzega. Roku 1816 mca 8bra 25 dnia.

Jerzy Soroka Ziem. Ptu Oszm. Prezyd. Exdyw.
Jan Billewicz Prezydent Grodz. Rosień. Exdyw.
Wincenty Salmonowicz Grodzki Brasł. Pisarz Exdywizor.

---

2. Expedycya Gazetna Głównego Pocztamtu Litewskiego uwiadamia, iż w teyże Expedycyi, tudzież we wszystkich Kantorach guberskich i Expedycyach powiatowych, pocztowych, można prenumerować, i od 1go stycznia roku następuiącego JPP. Prenumeranci zaczną odbierać, pismo peryodyczne, *Pamiętnik Lwowski*, drugi już rok we *Lwowie* wychodzić maiące. Numer każdy naymniey 6 arkuszy zawiera. Cena prenumeraty na rok, sr. rubli dziewięć.

---

1. Niżey podpisany, były przedtym Nauczyciel Fechtowania w szkole Inżynierów i Artylleryi w Warszawie, ma honor uczynić Prześwietney Publiczności, że będzie dawał lekcye Fechtowania na szpady i na pałasze za mierną cenę. Mieszka na ulicy wielkiey w domu Liniewiczowéy pod Nr. 69.

Franciszek Lekaitz.

---

1 Były Assesor Sądu Głównego w Departamencie Drugim, Gubernii Litewsko-Wileńskiey JW. Adam Kocioł, oddalaiąc się z teyże Gubernii z domu w Gubernią Wołyńską do swoiey familii na niedługi czas, przyporuczył mi niżey podpisanemu opiekę swoich interessow i domu — Gdy dziś dochodzi do moiey wiadomości, iż iakiści żydzi noszą się z Dokumentem iakoby przez tegoż JW. Kocieła podpisanym z ewikcyą za tych żydow do zrobienia z kimkolwiek kontraktu na illość dość znaczną wódki, od lat dwóch zbliżony ufnością w interessach tegoż JW. Kocieła i przy odjeździe przyymuiąc onego interessa, pewny iestem, iż żadnych Dokumentow upewniaiących za żydow Ewikcyą niewydawał. Przedsięwziąłem w imieniu tegoż JW. Kocieła ostrzedz Publiczność, aby w żadne umowy z temi to żydkami nieraczyła wchodzić że to iest iakaś fakcya na oszukanie czyieś zrobiona, i że w przypadku, ieżliby kto wszedł w umowę, pewno na tym poniesie szkodę, a bliżey mam honor pre-

się teyże Publiczności, aby za pokazaniem się z takim Dokumentem, raczyła o tym mnie uwiadomić, i takowé oświadczenie, dla uwiadomienia publiczności do rozgłoszenia trzy razy do Kuryera Litewskiego podałem podpisuię się. Walenty Berlicz Strutyński M. b. w. pol. Kor.

---

2. Niżey podpisany przy odwołaniu się od oświadczenia w aktach Grodzkich powiatu Wileńskiego pod dniem 13 miesiąca 8bra roku idącego 1816 umieszczonego, podaje do powszechney wiadomości; żeby nikt obligow, jednego od niżéy podpisanego JPanu Józefowi Iwaszkiewiczowi na summę 20,000 złtch, dotąd po jego zeyściu w ręku JPana Tadeusza Iwaszkiewicza zostającego, drugiego od zeszłego Franciszka Czyża Prezydenta Ziem. Wileń. W. Kazimierzowi Plewace Star. Kołobor. na czerwonych złotych 2000 wydanych, jako opłaconych, i żadnego waloru nie mających, a tylko dotąd nie zwróconych, pod żadnym pozorem dla uniknienia własney szkody, nienabywał, ani onym zawierzał, razem wzywa, ażeby tak JPan Tadeusz Iwaszkiewicz, jako też Sukcessorowie W. Plewaki, one do rąk rekwirującego złożyli, a jeźli o nieważności onych przekonani nie zostaią, nieodwłocznie pod żywą pamięcią swoje zgłoszenie w celu zupełnieyszego pazekonania się oświadczyli. O czym dla ogłoszenia po trzykroć przez gazetę Kuryera Litewskiego umieszcza awizacyą.

Gaspar Czyż Radzca Stanu.

---

3 Na skutek Naywyższey woli, oraz przedpisania JW. Ministra Justycii i Kawalera przez JW. Gubernskiego Prokurora Sądowi Gł. Wileń. Departamentu cywilnego kommunikowanego, tenże Departament podaie dla wiadomości Majora Głownego Sztabu Polskiey Armii Dowgiałły i stron interessowanych, że sprawę do Regestrów appellacyynego i obligowego po Dekrecie Exdywizyi Poszumiańskiey z instancyi Dowgiałłow i dalszych w roku 1812 wniesioną, weźmie bez przewłoki extra ordinem pierwszych dni następuiącego Decembra miesiąca do rozpatrzenia, azatym wszystkie strony do tey sprawy wchodzące same, lub przez umocowanych prawnie plenipotentow na oznaczony termin stawać w Departamencie z dowodami im posługuiącemi i z należytą gotowością powinny — 8bra 11 dnia Roku 1816.

Sowietnik i Kawaler Wincenty Rogalski.

---

2. Excerpt ostrzeżenia z Protokułu Sądowego Ziem. powiatu Wileńskiego w dacie niżéy wyrażającéy się zapisanego et Eorundem pod pieczęcią Ziem. powiatu Wileń. jest wydan.

Roku tysiąc ośmset szesnastego miesiąca oktobra dwunastego dnia.

Na Sądach Ziemskich powiatu Wileńskiego, stawając osobiście W. JP. Michał Grabowski Regent Gran. i Adw. Subsel. Wileń. Ostrzeżenie wpisać do protokułu podał w następney treści pisane. Ostrzeżenie w roku idącym tysiąc ośmset szesnastym na dniu dwudziestym drugim marca wszedł niżey podpisany w intercyzę z odstawnym Woysk Ross. Porucznikiem Piotrem Toczyłowskim o nabycie kamienicy do niego i brata Władysława Piertupiey-Praporszczyka w tymże Woysku Ross. należną, pod Nr. tysiąc dwiescie pięćdziesiątym w mieście Wilnie sytuowaną, na skutek któréy zaliczył, rubli srebr. sześćset, a rubli srebr. czterysta pięćdziesiąt miał zapłacić w dniu dwudziestym dziewiątym septembra tysiąc ośmset szosnastego roku, po przyznaniu Prawa; reszta summy umowionéy do czternastu tysięcy złt. pol. miała pozostać na opłatę kredytorów zeszłego ich oyca. Przyszedł termin dwudziestego dziewiątego septembra, niżey podpisany z pieniędzmi w aktach powiatowych Wileń. oczekiwał przyznania prawa i wprowadzenia siebie na possessyą; lecz gdy WW. Toczyłowscy ani prawa nieprzyznali, ani na possessyą niżéy podpisanego niewprowadzili. Niżey podpisany przy prezentacyi summy uczynił proces i pozwał do Sądu Ziemskiego Wileń. WW. Toczyłowskich do przyznania prawa lub do zwrotu summy z procentem; gdyby jednak kto drugi podobnie jak niżey podpisany zawiedzionym nie został i niewchodził w żadne z WW. Toczyłowskiemi ani od nich umocowanymo kupno kamienicy umowy, aż do ukończenia z niżey podpisanym rozwiniętego processu nnnieysze czynię ostrzeżenie; u tego ostrzeżenia podpis w protokule następny. Takowe ostrzeżenie jako proszony od JP. Uścilły podpisuję Jan Kanty Krusiński.

Correctum Józef Naborowski, Regent Ziem. Wileń.

---

3. Podpisany, ustanowiony Sądownie Kurator pozostałéy massy po ś. p. Jerzym Raszko, byłym Pułkowniku Woysk Polskich, zmarłym we wsi Ujeyscu, w powiecie Lelowskim, Województwie Krakowskim, stosownie, do art. 770 kodexu Cywilnego, wzywa niewiadomych sukcessorów wspomnionego Raszko, aby po odebranie spadku, do którego sądziliby się mieć prawo, zgłosili się. Czemu wezwanie nınieysze, do gazety Krakowskiey, Warszawskiey, i Wileńskiey, dla umieszczenia trzechkrotnego przesłanym zostało. *W* Krakowie dnia 2go pazdziernika 1816 roku.

Jan Kanty Fachinetti, Patron Tryb. Cyw. Województwa Krakowskiego.

Wiadomość o cenie produktów na rynkach wileńskich. — Niepołożone liczby znaczą, że tych produktow nie przedawano.		Dni Targowe miesiąca pazdzier. 15.		17.		20.	
		Cena na assygnaty					
		Rub.	kop.	Rub.	kop.	Rub.	kop.
Beczka litewska mająca garcy litewskich 144.	Żyta suchego	50	—	54	—	54	—
	— surowego	48	—	50	—	50	—
	Pszenicy ozimey . . .	80	—	—	—	80	—
	— — jaréy	70	—	—	—	—	—
	Jęczmienia	26	—	26	—	26	—
	Owsa	18	—	18	—	18	—
	Gryki	20	—	20	—	20	—
	Grochu	—	—	—	—	—	—
	Krup jęczmiennych . . .	55	20	55	20	55	20
	— owsianych	83	20	83	20	83	20
	— gryczannych . . .	69	12	69	12	69	12
Pud rossyyski.	Łoju surowego	12	—	18	—	12	—
	— topionego	18	—	18	—	18	—
	Miodu z woskiem	25	—	25	—	25	—
	Wosku	50	—	50	—	50	—
	Świec woskowych białych	100	—	100	—	100	—
	— — — żółtych	76	—	76	—	76	—
	— łojowych przywoźn.	22	—	22	—	22	—
	— — — tu robion.	19	—	19	—	19	—
	Siana muroźnego . . .	—	80	—	80	—	80
	Faska masła 6 garcowa .	20	—	20	—	20	—
	Piwa krajow. beczka 40 garco.	13	80	13	80	13	80
	— dubeltowego . . .	24	60	24	60	24	60
Od 22 do 28 pazdzier.	Chleba razowego . funt	—	—	—	—	—	7½
	— średniego . . —	—	—	—	—	—	10½
	— pytlowego przedn. —	—	—	—	—	—	20
	Mięsa funt 1	—	—	—	—	—	14
	Wódki garniec	—	—	—	—	3	84

2 W domu Instytytutu Klinicznego u JP. Moritza znayduią się do przedania w języku niemieckim, nowe Kalendarzyki, na rok 1817, z bardzo pięknemi rycinami, i dalszemi zwierzchniemi ozdobami drukowanemi.